

Quickscan Ff-wet, EHS en Voortoets N2000 Veenmuseum, Vriezenveen

Definitief

Opdrachtgever:

BJZ.NU
De heer W. Bekke
Twentepoort Oost 61-15
7609 RG ALMELO
T 06-21297119

E info@bjz.nu
I www.bjz.nu

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5638

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
V de Lenne	R.J.Koops	6-6-2012

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Gebiedsligging en beschrijving	2
2. ONDERZOEK, WETGEVING EN RUIMTELIJKE INGREEP	5
2.1 Onderzoek	5
2.1.1 Bureauonderzoek	5
2.1.2 Terreinbezoek	5
2.1.3 Onderzoeksafbakening	5
2.1.4 EHS-toetsing	5
2.1.5 Voortoets Natura 2000-gebied	6
2.2 Flora- en faunawet	7
2.3 Ruimtelijke ontwikkelingen	7
3. RESULTATEN EN ANALYSE	8
3.1 Flora	8
3.2 Zoogdieren	8
3.2.1 Vleermuizen	8
3.2.2 Grondgebonden zoogdieren	9
3.3 Vogels	10
3.4 Amfibieën, reptielen en vissen	11
3.5 Ongewervelden	12
4. EHS-TOETSING	13
4.1 Begrenzing en invulling	13
4.2 Wezenlijke waarden en kenmerken	13
4.3 Effecten op EHS	14
4.4 Alternatievenafweging	15
4.5 Mitigatie	15
4.6 Compensatie	15
VOORTOETS NATURA 2000-GEBIED ENGEBERTSDIJKSVENEN	16
5.1 Beschermde natuurwaarden	16
5.1.1 Effecten habitattypen	16
5.1.2 Effecten habitatsoorten	16
5.2 Cumulatieve effecten	17
5.3 Conclusies NB-wet	17
6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
6.1 Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen	18
6.2 EHS gebied	18
6.3 Flora- en faunawet	18
6.3.1 Algemene beschermde soorten	18
6.3.2 Broedvogels	18
6.3.3 Strikter beschermde soorten	18
Literatuurlijst	22

BIJLAGE 2: STROOMSCHEMA EHS-TOETSING

BIJLAGE 3: ACTUELE BEGRENZING EHS

BIJLAGE 4: EFFECTENINDICATOR HABITATSOORTEN EN HABITATTYPEN

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens het Veenmuseum in Vriezenveen kwalitatief te versterken. Daarvoor wil men de volgende zaken realiseren:

- Vergroting expositieruimte (50m²)
- Realisatie educatieruimte (150m²)
- Realisatie schaapskooi (zonder schapen) (100m²)
- Realisatie kapberg/hooiberg (36m²)
- Realisatie bakkerswinkeltje (60m²)
- Realisatie veenhutten (75m² totaal)

In verband met deze werkzaamheden is een verkennend onderzoek ('quick-scan') uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Met dit onderzoek wordt aan de hand van de aanwezige terreintypen bepaald of het plangebied ook geschikt is als leefgebied voor beschermde planten en diersoorten. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen werkzaamheden en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Tevens ligt het projectgebied binnen de EHS en op zeer korte afstand van het Natura-2000 gebied Engbertsdijksvennen. Daarom is tevens een EHS-toetsing en een Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet uitgevoerd.

Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van het terrein en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde diersoorten. Tevens zijn rapporten geraadpleegd van eerder uitgevoerde onderzoeken door Eelerwoude in de omgeving.

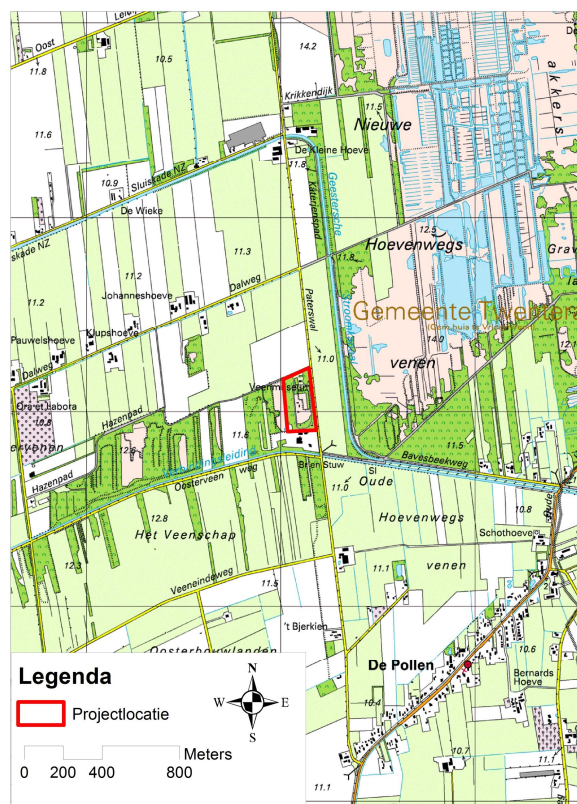
1.2 Gebiedsligging en beschrijving

Het plangebied ligt aan de zuidwest kant van natuurgebied de Engbertsdijksvennen. Ten noorden van de Pollen en ten zuidoosten van Vriezenveen. In de figuren 1a en 1b wordt de

ligging en de globale begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 1a: Ligging plangebied

Figuur 1b: Ligging plangebied met ruimere omgeving

Binnen de projectlocatie is een veenmuseum gevestigd. Het terrein bestaat uit een hoofdbouw waar diverse oudkundige materialen en voorwerpen te bezichtigen zijn. Daarnaast loopt een veentreintje over het terrein vanwaar diverse oude veenhutten, typische oude Vriezenveense boerderijtjes etc. bezichtigd kunnen worden. Het terrein bestaat uit een gemengd terrein van berkenbos afgewisseld met heide en gemaaid grasland (rond het spoortraject) en enkele stukje schraler grasland. In de kern van de projectlocatie is nog een veenpakket aanwezig van ongeveer 2 meter dik. De vegetatie bestaat hier uit grotendeels uit heidevegetatie. Deze is ondertussen behoorlijk vergrasd, tevens staat er veel opslag van jonge berken. Langs de randen van de projectlocatie bevindt zich een jong berkenbos met enkele zomereiken.

De onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied

Afbeelding 1 :Het veenmuseum

Afbeelding 2 :Spoor waarvan het veentreintje door het terrein loopt

Afbeelding 3:Open terrein (vrij schraal) liggend tegen het veenpakket.

Afbeelding 4: Open terrein (matig voedselrijk)

Afbeelding 7: oude waterput met enkele berken

Afbeelding 5: Overgang van grasland naar het veenpakket

Afbeelding 6: de bosgedeeltes bestaan voornamelijk uit berken gemengd met zomereik en zwarte els.

2. ONDERZOEK, WETGEVING EN RUIMTELIJKE INGREEP

2.1 Onderzoek

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

2.1.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;
- Diverse onderzoeken die in de directe omgeving zijn uitgevoerd door Eelerwoude (literatuurlijst). Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze websites natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarneming zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

2.1.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek op 31 mei 2012 is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is door de heer V de Lenne, ecologisch adviseur bij Eelerwoude uitgevoerd tijdens gunstige

weersomstandigheden (18°C en droog weer). Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Losse waarnemingen van beschermde soorten zijn genoteerd.

2.1.3 Onderzoeksafbakening

Dit onderzoek betreft een verkennend onderzoek of quick-scan. Dit betekent dat geen soortgerichte inventarisatie is uitgevoerd. Het onderzoek geeft dus geen (volledig) inzicht in de aanwezige flora en fauna. Wel geeft het onderzoek een indruk van de ecologische waarden en mogelijk aanwezige soorten in het gebied. Dit rapport leent zich voor het in gang zetten van een wijziging van het bestemmingsplan, maar niet voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag.

2.1.4 EHS-toetsing

Het plangebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Als een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-toets met positieve gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Als een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS is niet toegestaan tenzij:

- Er sprake is van redenen van groot openbaar belang
- Er geen alternatieven zijn
- De resterende schade (na mitigatie) wordt gecompenseerd

Voor relatief kleinschalige ontwikkelingen is een ontheffing van dit verbod mogelijk, mits wordt aangetoond en verzekerd dat deze wijziging:

- De wezenlijke kenmerken en waarden slecht in beperkte mate aantast.
- De kwaliteit en kwantiteit van de EHS op het betreffende gebiedsniveau tenminste behoudt.
- Plaaatsvind na een zorgvuldige afweging van alternatieve locaties
- Maatregelen bevat die resulteren in een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

2.1.5 Voortoets Natura 2000-gebied

Het plangebied ligt op korte afstand (circa 100 meter) van het Natura 2000-gebied de Engbertsdijkswenen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd. Met de voorgenomen werkzaamheden zijn negatieve effecten op Natura-2000 gebied de Engbertsdijkswenen niet op voorhand uit te sluiten. In dit rapport wordt dit getoetst aan de hand van een voortoets Natura 2000-gebied.

2.2 Flora- en faunawet

Elke ruimtelijke ontwikkeling of inrichting moet worden getoetst aan de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst.
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaar rond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlagen.

2.3 Ruimtelijke ontwikkelingen

Het Veenmuseum Vriezenveenseveld is gevestigd aan de Paterswal 11 te Vriezenveen. Het Veenmuseum is een belangrijke toeristisch-recreatieve en maatschappelijke functie in het buitengebied van de gemeente Twenterand. Om het Veenmuseum blijvend interessant te houden als belangrijke recreatief-toeristische en maatschappelijke functie in de gemeente Twenterand, is het Veenmuseum voornemens om de kwaliteit en professionalisering van het museum verder te versterken. Uitgangspunt daarbij is dat het zeer gewaardeerde gemoedelijke karakter niet wordt aangetast. Om dit te kunnen bewerkstelligen, is een verruiming van de planologische bebouwingsmogelijkheden binnen het plangebied van het Veenmuseum Vriezenveenseveld noodzakelijk. Hiermee kan worden voldaan aan de wensen van de toekomstige bezoekers van het Veenmuseum en wordt een toeristisch-recreatieve functie in het buitengebied van de gemeente Twenterand versterkt. (Bron: BJZ.nu, 2011)

Binnen het plangebied van het veenmuseum wil men de volgende zaken realiseren of ontwikkelen:

- Vergroting expositieruimte (50m²)
- Realisatie educatieruimte (150m²)
- Realisatie schaapskooi (100m²) (zonder schapen)
- Realisatie kapberg/hooiberg (36m²)
- Realisatie bakkerswinkeltje (60m²)
- Realisatie veenhutten (75m² totaal)

Op basis van de bovenstaande gegevens is de toetsing Flora- en faunawet, de toetsing Natuurbeschermingswet 1998 en de EHS – toetsing uitgevoerd. Mochten in de loop der tijd ontwikkelingen toegevoegd worden kan dit leiden tot een andere effectenbeoordeling en daarmee andere conclusies.

3. RESULTATEN EN ANALYSE

3.1 Flora

Voorkomen en functie

Binnen de projectlocatie zijn met name in de kern van het terrein en langs de randen van het plangebied schralere omstandigheden aanwezig. Hier zijn soorten als schapenzuring, tormentil en vlasbekje aanwezig. Tevens is hier een exemplaar van eenarig wollegras aangetroffen. In het bosgebied zijn algemene soorten als vingerhoedskruid, dagkoekoeksbloem en wilgenroosje aangetroffen. Op het aangrenzende terrein net buiten het projectgebied zijn wel een aantal beschermde planten aangetroffen (koningsvaren en kleine zonnedauw).

Effecten en ontheffing

Binnen de onderzoekslocatie zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Mogelijk komt een licht beschermde soort als brede wespenorchis (in zeer lage dichtheden) voor in het berkenbos, deze is echter niet aangetroffen. Op de locatie waar de gebouwtjes gerealiseerd worden (randen van het projectgebied in het berkenbos gedeelte) worden geen beschermde flora verwacht.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

3.2 Zoogdieren

3.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Op basis van de actuele verspreiding van vleermuizen en de situatie in het plangebied kunnen de volgende soorten binnen het plangebied verwacht worden: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis (gebouwbewonend) rosse vleermuis, (boombewonend), gewone grootoorvleermuis en

baardvleermuis (zowel boom als gebouwbewonend).

Bij het onderzoek wordt onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foeragegebied.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats
- Winterverblijfplaats
- Baltsverblijfplaats
- Zomerverblijfplaats

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan het klimaat, toegankelijkheid en expositie ten opzichte van de zon. Als verblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit meestal woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Verblijfplaatsen in het plangebied

In het plangebied worden geen kraam of winterverblijfplaatsen voor vleermuizen verwacht. De aanwezige gebouw (tjes) zijn vanwege het ontbreken van een spouwmuur en sterke tocht binnen de gebouwen niet geschikt als kraam- of winterverblijfplaats.

Aan de kopse kant van de expositieruimte is een spouwmuur aanwezig, deze is vanwege de omvang en het doortochten aan de zijkan-ten echter niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten worden niet verwacht in het projectgebied door het ontbreken van dikke bomen met holten.

Vliegroute en/of foerageergebied in plangebied

Het plangebied heeft waarschijnlijk een functie als foerageergebied voor vleermuizen. In de luwte van de beplanting en de gebouw(tjes) kunnen soorten als gewone grootoorvleermuis, gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en eventueel baardvleermuis foerageren. Mogelijk dient het plangebied tevens als vliegroute voor vleermuizen. De groenstructuren binnen het plangebied staan in verbinding met andere groenstructuren.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van de verblijfplaats(en) en de functionele leefomgeving van de aanwezige soort(en) dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Geen effecten op verblijfplaatsen

De uit te breiden expositieruimte is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De expositieruimte bestaat veelal uit houtwerk met aan de kopsekanten een gemetselde muur met spouw. Deze is echter dusdanig klein en tocht aan de zijkanen door, waardoor deze ongeschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen.

Voor de aanleg van de te realiseren gebouwtjes worden een aantal berken verwijderd, deze zijn echter zo beperkt van omvang dat deze niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (te weinig restwanddikte).

Vliegroute en foerageergebied niet aangetast

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden verder geen effecten verwacht op vleermuizen die foerageren of een vliegroute hebben. Het plangebied blijft geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Tevens verdwijnt geen belangrijke vliegroute. Negatieve effecten worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar of het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Tabel 1-soorten

In het plangebied kunnen onder andere de volgende algemene zoogdieren voorkomen; konijn, haas, bunzing, egel, hermelijn, mol, wezel en (spits)muizen. Allen staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Tabel 2 en 3-soorten

Steenmarter

Mogelijk dat binnen het plangebied steenmarter voorkomt. De soort komt algemeen voor in de omgeving van het plangebied (zoogdieren in Overijssel 2011) Er zijn echter geen sporen van de soort waargenomen. Het plangebied kan mogelijk een klein onderdeel uitmaken van zijn territorium. Van vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soort is echter geen sprake.

Eekhoorn

Mogelijk dat binnen het plangebied eekhoorn voorkomt. De soort komt algemeen voor in de omgeving van het plangebied (bron: zoogdieren van Overijssel, 2011) Er zijn echter geen sporen van de soort waargenomen. Het plangebied kan mogelijk een klein onderdeel kunnen uitmaken van zijn territorium.

Veldspitsmuis

Een strikt beschermde soort die mogelijk voorkomt in de directe omgeving van het plangebied is de veldspitsmuis. Uit literatuur (Snaak, 2008) blijkt dat veldspitsmuis op meerder plekken in Twente en noordoost Overijssel is aangetroffen. Waarschijnlijk gaat het hierbij om de grens van een groter verspreidingsgebied waarvan de kern in Duitsland ligt. In 2008 is de soort vastgesteld in Sibculo, op korte afstand van het plangebied. (Snaak 2008).

Boommarter

Mogelijk dat binnen het plangebied de boommarter voorkomt. De soort komt voor in de omgeving van het plangebied (zoogdieren in Overijssel, 2011) Er zijn echter geen sporen van de soort waargenomen. Verblijfplaatsen worden gezien het ontbreken van bomen met voldoende omvang niet verwacht. Het plangebied kan mogelijk wel een klein onderdeel uitmaken van zijn territorium/leefgebied.

Andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. das, otter, en waterspitsmuis) worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en het bekende verspreidingsgebied van deze soorten.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Tabel 2 en 3-soorten

Steenmarter

De steenmarter is een weinig kritische soort die een netwerk van verblijfplaatsen heeft en in een nacht grote afstanden kan afleggen. Er zijn geen verblijfplaatsen van steenmarters of aanwijzingen hiertoe aangetroffen. Voor de steenmarter blijft na de (relatief kleinschalige) ontwikkeling voldoende leefgebied voorhanden. Negatieve effecten op deze soort zijn derhalve niet aan de orde.

Eekhoorn

Er zijn geen verblijfplaatsen van eekhoorn (bladnesten) of aanwijzingen hiertoe aangetroffen. Voor eekhoorn blijft na de (relatief kleinschalige) ontwikkeling voldoende leefgebied voorhanden. Negatieve effecten op deze soort zijn derhalve niet aan de orde.

Veldspitsmuis

Er is nog betrekkelijk weinig bekend over het habitat van veldspitsmuizen, echter de gevangen exemplaren zijn voornamelijk gevangen in kleinschalige landschappen met een niet aaneengesloten vegetatie. Binnen het plangebied vinden werkzaamheden voornamelijk plaats in het bosgedeelte en een open gazon. Het is daarom niet waarschijnlijk dat veldspitsmuis voorkomt in dit deel van het plangebied. Vanwege de geringe omvang van de ontwikkeling en met de kennis dat het niet waarschijnlijk is

dat veldspitsmuis in het plangebied voorkomt worden negatieve effecten op veldspitsmuis niet aannemelijk geacht.

Boommarter

Boommarter komt in de omgeving van het plangebied voor. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen, deze worden gezien de omvang van de bomen ook niet verwacht. Mogelijk wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied, het plangebied blijft echter ook in de toekomst geschikt als foerageergebied. Negatieve effecten op deze soort zijn derhalve niet aan de orde.

Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing voor beschermde grondgebonden zoogdieren is niet van toepassing.

3.3 Vogels

Algemene broedvogels en categorie 5

Onder andere de volgende vogelsoorten maken gebruik van de locatie: Boompieper, geelgors, winterkoning, koolmees, pimpelmees, spreeuw, gekraagde roodstaart en bonte vliegenvanger.

Categorie 1-4

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van vogels waarvan de vaste rust en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn. Wel is een foeragerende buizerd waargenomen in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook in het plangebied voor (kunnen) komen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het om ondermeer om bonte vliegenvanger, koolmees, pimpelmees en spreeuw. Het gaat voor deze soorten echter om een beperkt aan-

tal broedparen van overigens (vrij) algemeen voorkomende soorten. In de omgeving van het plangebied komt veel potentieel geschikt en alternatief leefgebied voor deze soorten voor. Van negatieve effecten die vragen om mitigerende of compenserende maatregelen is bij deze categorie 5-soorten geen sprake.

Categorie 1-4

In het plangebied is een foeragerende buizerd aangetroffen. Mogelijk foerageren ook andere roofvogels als havik, sperwer en boomvalk in het plangebied. Het plangebied blijft echter geschikt als foerageergebied.

Negatieve effecten op vogels waarvan de nestplaats en functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn worden uitgesloten. De voorgenomen werkzaamheden dienen wel buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Amfibieën

In het plangebied zijn geen waterelementen aanwezig. Wel liggen een aantal waterelementen in de directe omgeving van het plangebied. Een aantal algemene soorten zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Een strikt beschermde amfibieënsoort die in de omgeving van het plangebied voorkomt is heikkikker, vanwege het ontbreken van vennen en hoogvenen binnen de planlocatie wordt deze echter niet in het plangebied verwacht.

Reptielen

Binnen het plangebied kunnen een aantal strikt beschermde soorten voorkomen zoals levendbarende hagedis (tabel 2) hazelworm, zandhagedis, adder en gladde slang (tabel 3) (Ravon.nl). Deze soorten zijn met uitzondering van gladde slang en zandhagedis waargenomen door de initiatiefnemer.

Vissen

Vanwege het ontbreken van waterelementen zijn vissen niet aanwezig binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep kan leiden tot een (tijdelijke) verstoring van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het gaat om vermoedelijk (zeer) kleine aantallen. Van negatieve effecten op populatieniveau zal geen sprake zijn. Genoemde soorten zijn licht beschermd en vrijgesteld van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen.

Reptielen

Door de ruimtelijke ontwikkeling kunnen negatieve effecten optreden op de strikt beschermde zandhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis. Aangezien de functionaliteit van het leefgebied wel gewaarborgd blijft is er geen sprake van negatieve effecten op de lokale populatie.

Wel kan er verstoring en sterfte optreden tijdens de werkzaamheden. Dit is in principe ontheffingsplichtig. Verwacht wordt echter dat met het nemen van een aantal specifieke, mitigerende maatregelen deze effecten kunnen worden voorkomen. Hierbij moet gedacht worden aan:

- Werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode van reptielen (15 oktober tot 15 maart) afhankelijk van de weersomstandigheden.
- Het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden uitrasteren met landbouwplastic minimaal 50cm hoog en 10 cm in de grond. Dit dient tenminste 3 weken voor aanvang van de werkzaamheden geplaatst te worden zodat voldoende tijd is om eventueel aanwezige reptielen weg te vangen.
- Eventuele aanwezige reptielen binnen de bouwlocatie worden na het plaatsen van de afscherming weggevangen en losgelaten op geschikt terrein in de directe omgeving.

3.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Gezien het huidige verspreidingsgebied en de voorgenomen werkzaamheden, worden negatieve effecten op overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten niet verwacht.

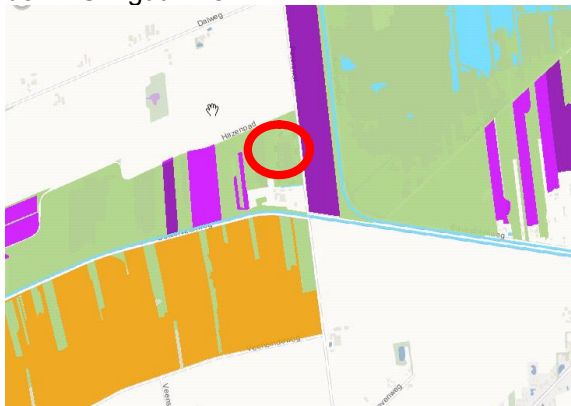
Effecten en ontheffing

Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek naar ongewervelden is niet van toepassing.

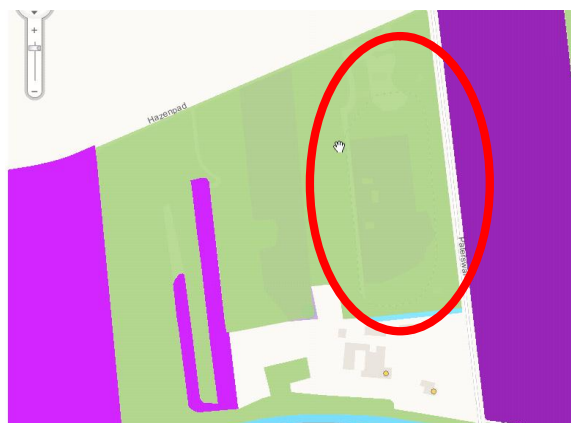
4. EHS-TOETSING

4.1 Begrenzing en invulling

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van de EHS Figuur 1 en 2.

Figuur 1 EHS-kaart uitgezoomd

Figuur 2 Uitsnede uit de EHS-kaart, afkomstig uit de Provinciale Omgevingsverordening. In bijlage 3 is ook de legenda weergegeven. Voor het veenmuseum gaat het om bestaande natuur (donker groen binnen de rode cirkel).

Volgens de beheertypenkaart 2012 liggen binnen de gebiedsgrenzen de volgende beheertypen (figuur 3):

- Droog bos met productie (bruin)
- Dennen- eiken- en beukenbos (groen)
- Droog schraal grasland (geel)

- Zuur ven en hoogveenven (rose)¹

Figuur 3: Ligging beheertypen binnen het plangebied

4.2 Wezenlijke waarden en kenmerken

De wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS in de provincie Overijssel zijn vastgelegd in het Natuurplan Overijssel 2011 en Catalogus Gebiedskenmerken (Provincie, Overijssel, 2009) behorende bij de Omgevingsvisie Overijssel. Voor het plangebied en de omgeving daarvan zijn deze de volgende:

Natuurbeheerplan

Op grond van het natuurbeheerplan (alleen relevante onderdelen) wordt gestreefd naar:

- Versterking natuurwaarden op landgoederen;
- Herstel kleinschalig cultuurlandschap met afwisseling van bossen, halfnatuurlijke graslanden, essen, heide en natuurlijke beekdalen;
- Vergroten van het hydrologische herstel van natte heide- en veengebieden

Bij de beschrijving van de deelgebieden staat in het Natuurbeheerplan voor de Engbertsdijkvenen aangegeven:

- De in- en aanliggende percelen aan de westkant van de Engbertsdijkvenen zijn van groot belang voor het herstel van het hoogveensysteem

¹ Er is geen sprake van open water of ven (onjuist aangegeven in natuurbeheertypenkaart?)

- De inliggende percelen in het bosgebied westelijk van de Engbertsdijkvenen (onderdeel van het Veenschap), zijn bij de EHS-begrenzing betrokken t.b.v. het herstel van de inliggende heideveldjes en de ontwikkeling van natte schrale graslandjes.

In figuur 1 en 2 is de begrenzing van het plangebied en het omliggende EHS gebied weer gegeven.

Het natuurplan noemt voor de Engbertsdijkvenen en omgeving de volgende streefbeelden.

- Veel potentie voor de ontwikkeling van heischrale vegetaties en kleine zeggenvegetaties.
- Potentie voor de ontwikkeling van hoogveen.

De omliggende percelen in het bosgebied westelijk van de Engbertsdijkvenen (onderdeel van het plangebied) zijn bij de EHS betrokken t.b.v. het herstel van de inliggende heideveldjes en de ontwikkeling van natte schrale graslandjes.

Catalogus gebiedskenmerken

De catalogus gebiedskenmerken onderscheidt vier lagen, de natuurlijke laag, de laag van het agrarisch cultuurlandschap, de stedelijke laag en de lust- & leisurelaag. Met name de eerste twee lagen zijn van belang voor de wezenlijke kenmerken van het plangebied.

Natuurlijke laag

Het plangebied ligt in oude hoogveenrestanten. De hoogveenrestanten worden gekenmerkt door een hoge waterkwaliteit, een hoge waterstand en een hoge natuurkwaliteit.

Kenmerken

- Voedselarme omstandigheden
- Engbertsdijkvenen is belangrijke pleister en slaapplek voor Taigarietganzen, Kraanvogels en de Blauwe kiekendief.
- Van groot belang voor diverse libellensoorten. (door het ontbreken van venen is het plangebied in mindere mate geschikt voor libellen).
- Belangrijk gebied voor reptielen
- Het Veenschap is het enige voorbeeld van veengraslanden in Overijssel. Hier

komt afwisseling van vochtige heide op verdroogd hoogveen, Berkenbos en witbolgraslanden voor.

- Potentie voor herstel van het hoogveensysteem.

Laag van het agrarisch cultuurlandschap

Het plangebied ligt binnen het veenkoloniaal landschap. Dit gebied kenmerkt zich door grootschalig open landschap met lineaire bebouwing, verkaveling en ontwateringstructuur. Dit is ontstaan door grootschalige ontginning van de hoogveengebieden ten behoeve van de turfwinning. Een ontwateringstelsel van kanalen en wijken is typerend voor dit landschap. De erven zijn overwegend klein.

Kenmerken

- Grillige opstreckende verkaveling
- Relatief kleine erven
- Bomensingels op de perceelscheidingen

Stedelijke laag

- N.v.t.

Lust- en leisure-Laat

- Gebied met verblijfsrecreatie
- Gebied van Donkerte
- Gebied met recreatieve routes en vaarwegen

4.3 Effecten op EHS

De wezenlijke waarden zoals beschreven in de catalogus gebiedskenmerken en het Natuurbeheerplan worden niet significant aangetast. Significante negatieve effecten op het functioneren van de ecologische hoofdstructuur zijn niet te verwachten, aangezien in de huidige situatie reeds sprake is van menselijke invloed door recreatie en bebouwing. De genoemde samenhang blijft in stand. Ook de kenmerken van het veenkoloniaal landschap blijft met de voorgenomen inrichting in stand.

Wel is door de bouw van de gebouwtjes sprake van de afname van een klein deel berkenbos dat is aangewezen als beheertype 'Droog bos met productie'. Het gaat om totaal 275m². Het bosklimaat wordt met de bouw niet aangetast. Echter, deze 275m² dient vanuit de boswet elders gecompenseerd te worden.

4.4 Alternatievenafweging

Voor een relatief kleine ontwikkeling vraagt de Omgevingsverordening een alternatievenafweging. In dit geval zijn er geen alternatieven voor de locaties voor de bebouwing. De gekozen plekken voor de bebouwing binnen het terrein van het veenmuseum zijn het ecologisch minst waardevol. Tevens zorgt deze invulling niet voor belemmering met betrekking tot de ontwikkeling van nat schraalgrasland of heideveldjes waarvoor de begrenzing van de EHS is opgenomen.

4.5 Mitigatie

Mitigatie van het beperkte areaal ecologische hoofdstructuur (droog bos met productie) kan bestaan het verbeteren van de kwaliteit van het overige areaal ecologische hoofdstructuur. Hierbij kan gedacht worden aan het tegen gaan van vergrassing en verruiging van het heidegedeelte.

4.6 Compensatie

De Boswet is een areaalwet. Ieder stuk bos dat verwijderd wordt dient elders met een bepaalde factor gecompenseerd te worden. In dit geval gaat 275m² oppervlakte bos verloren. Hiervoor zal de initiatiefnemer opzoek moeten naar een compensatiegebied. Dit kan zowel binnen als buiten de eigendomsgrenzen liggen. Door aansluitend of binnen de EHS te compenseren kan de aanplant van nieuw bos tot een minimum beperkt blijven (compensatiefactor is dan het laagst). E.e.a. kan in overleg met de provincie Overijssel gecompenseerd worden.

5

VOORTOETS NATURA 2000-GEBIED ENGBERTSDIJKSVENEN

5.1 Beschermde natuurwaarden

Binnen het N2000 gebied Engbertsdijksvenen zijn instandhoudingdoelen opgesteld voor diverse habitattypen en habitatsoorten.

Habitattypen

Binnen het Natura 2000-gebied de Engbertsdijksvenen zijn de volgende habitattypen aangewezen.

H4030	Droge heiden
H7110A	Actieve hoogvenen
H7120	Herstellende hoogvenen

Op het moment van schrijven is nog geen habitattypenkaart van het gebied opgesteld. Daarom is er vanuit gegaan dat de habitattypen zich op de kortste afstand tot het plangebied binnen het Natura 2000-gebied bevinden.

Habitatsoorten

Binnen het Natura 2000-gebied de Engbertsdijksvenen zijn de volgende habitatsoorten aangewezen.

A008 Geoorde fuut
A039 Toendrarietgans (niet broedvogel)
A127 Kraanvogel (niet broedvogel)

Geoorde fuut komt meer in de kern van het gebied voor (open wateren). De Toendrarietgans en kraanvogel gebruiken het gebied als rustplaats buiten het broedseizoen. Overdag foerageren zij in het landbouwgebied in de directe omgeving.

5.1.1 Effecten habitattypen

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Beschermde habitattypen komen dus niet voor binnen het plangebied. Ook komen geen habitattypen voor waarvan de habitattypen in het Natura 2000-gebied afhankelijk zijn (zaadbron e.d.).

Effectenbeoordeling

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen leiden niet tot een wijziging in de factoren vermessing, verdroging, vernatting. Ook vindt geen

fysieke aantasting van de habitattypen plaats door betreding of beschadiging. Geconcludeerd wordt dat verslechterende en/of significant verstorende effecten op prioritaire habitattypen hier niet aan de orde is. Dit geldt voor zowel de aanlegfase als de in gebruiknemingsfase.

5.1.2 Effecten habitatsoorten

Geoorde fuut (A008)

Pas na vernattingsmaatregelen vestigde de geoorde fuut zich in de Engbertsdijksvenen (1983). Vervolgens trad een sterke toename op tot een (voorlopig) maximum van 30 paren in 2000 en 2001. De soort is voor dit Natura 2000-gebied aangewezen als broedvogel. De soort komt met name tot broeden in de kern van het gebied (nabij open water).

Effectenbeoordeling

Verslechterende of significant verstorende effecten van de voorgenomen ingreep (zowel tijdens de aanleg als in de gebruiksfase) zijn niet op deze soort te verwachten. Hiervoor ligt het plangebied te ver van de mogelijke broedlocaties. Daarnaast biedt de invulling van het tussenliggende gebied demping van de verstorende factoren.

Toendrarietgans (A039)

De aantallen toendrarietgans (4000) zijn niet van nationale of internationale betekenis. Toendrarietgans foerageert in de winter op de gras en bouwlanden rond het hoogveengebied. De vennen en plassen in het Engbertsdijksvenen worden gebruikt als slaappleats.

Effectenbeoordeling

Verslechterende of significant verstorende effecten van de voorgenomen ingreep (zowel tijdens de aanleg als in de gebruiksfase) zijn

niet op deze soort te verwachten. Binnen het plangebied komen namelijk geen biotopen voor waar de soort kan foerageren. Daarnaast hebben de bouwwerkzaamheden geen invloed op de rust in het N2000 gebied, dat belangrijk is voor rustende dieren.

in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 aan te vragen.

Kraanvogel (A127)

Aantallen kraanvogels zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaapplek. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig vanwege de afname van het aantal pleisterplaatsen. De aantallen in monitoringsgebieden nemen echter niet significant af, zodat een herstelopgave voor de populatie in de aangewezen gebieden niet aan de orde is.

Effectenbeoordeling

Verslechterende of significant verstorende effecten van de voorgenomen ingreep (zowel tijdens de aanleg als in de gebruiksfase) zijn niet op deze soort te verwachten. Binnen het plangebied komen namelijk geen biotopen voor waar de soort kan foerageren. Daarnaast hebben de bouwwerkzaamheden geen invloed op de rust in het N2000 gebied, dat belangrijk is voor rustende dieren.

5.2 Cumulatieve effecten

Bij de initiatiefnemer zijn geen vergunde activiteiten bekend die kunnen zorgen voor een cumulatieve effecten op de beschermde habitattypen en habitatsoorten van het Natura- 2000 gebied.

5.3 Conclusies NB-wet

Habitattypen

Op beschermde habitattypen worden geen verslechterende of significant verstorende effecten verwacht.

Habitatsoorten

Op de genoemde habitatsoorten worden geen verslechterende of significant verstorende effecten verwacht.

Vergunningsaanvraag

Op basis van het bovenstaande effectenbeoordeling is het niet noodzakelijk een vergunning

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Natura 2000-gebied Engbertsdijsvenen

Op basis van deze natuurtoetsing worden geen effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied Engbertsdijsvenen) verwacht. Het aanvragen van een vergunning natuurbeschermingswet 1998 wordt niet noodzakelijk geacht.

6.2 EHS gebied

Met de voorgenomen kleinschalige ingreep worden de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS ter plekke niet significant aangetast. Wel dient een beperkt oppervlakte bos gecompenseerd te worden.

6.3 Flora- en faunawet

6.3.1 Algemene beschermde soorten

Met de voorgenomen ruimtelijke ingrepen gaat voor tabel 1-soorten weliswaar leefgebied verloren, maar van negatieve effecten op populaties is geen sprake. Wel kunnen op individueel niveau (tijdelijk) negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld door verlies van leefgebied. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

6.3.2 Broedvogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden

alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

6.3.3 Strikter beschermde soorten

Geconcludeerd wordt dat het plangebied een geschikt leefgebied vormt voor een aantal strikter beschermde diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet, het gaat hierbij om vleermuizen, steenmarter, boommarter, veldspitsmuis, zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm, adder en gladde slang. Met de voorgenomen werkzaamheden worden echter geen negatieve effecten op deze soorten verwacht. De functionele leefomgeving zal voor deze aanwezige dan wel te verwachten soorten behouden blijven. In de omgeving zijn daarnaast genoeg alternatieve mogelijkheden voorhanden en daarbij is het aannemelijk dat de nieuwe locatie ook na de ontwikkeling onderdeel blijft uitmaken van het leefgebied van deze soorten. Voor de genoemde reptielen zijn negatieve effecten echter niet op voorhand uit te sluiten. Voor reptielen dienen een aantal preventieve maatregelen genomen te worden om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen..

Reptielen (zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm, adder en gladde slang.

Door de ruimtelijke ontwikkeling kunnen negatieve effecten optreden op de strikt beschermde zandhagedis, hazelworm, gladde slang, adder en levendbarende hagedis. Verwacht wordt dat door het nemen van een aantal preventieve maatregelen negatieve effecten op de deze soorten worden voorkomen. Hierbij dient gedacht te worden aan:

- Werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode van reptielen (15 oktober tot 15 maart) afhankelijk van de weersomstandigheden.
- Het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden uitrasteren met land-

² In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

bouwplastic minimaal 50cm hoog en 10 cm in de grond. Dit dient tenminste 3 weken voor aanvang van de werkzaamheden geplaatst te worden zodat voldoende tijd is om eventueel aanwezige reptielen weg te vangen.

- Eventuele aanwezige reptielen binnen de bouwlocatie worden na het plaatsen van de afscherming weggevangen en losgelaten op geschikt terrein in de directe omgeving.

Indien deze maatregelen worden uitgevoerd vindt geen overtreding van de Flora – en faunawet plaats.

Samenvatting

In tabel 1 is een samenvatting gegeven van de resultaten van (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna (alleen Flora- en faunawet) in het plangebied, de effecten op deze soorten en de te nemen stappen.

Tabel 1. Resultaten aanwezigheid beschermde flora en fauna binnen het plangebied

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
3	Vleermuizen	Mogelijk, foerageergebied en vliegroute	Geen, plangebied blijft geschikt als foerageergebied en vliegroute	Nee	Zorgplicht
3	Boommarter	Mogelijk foerageergebied	Geen, plangebied blijft geschikt als foerageergebied	Nee	Zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk foerageergebied	Geen, plangebied blijft geschikt als foerageergebied	Nee	Zorgplicht
2	Eekhoorn	Mogelijk foerageergebied	Geen, plangebied blijft geschikt als foerageergebied	Nee	Zorgplicht
3	Veldspitsmuis	Mogelijk foerageergebied	Geen, plangebied blijft geschikt als foerageergebied	Nee	Zorgplicht
V	Vogels	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V5	Vogels—categorie 5	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Vaste verblijfplaats / foerageergebied	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Levendbarende hagedis	Mogelijk Voortplantingsbiotoop/overwinteringbiotoop	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht, uitvoeren opgestelde maatregelen
3	Zandhagedis	Mogelijk Voortplantingsbiotoop/overwinteringbiotoop	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht, uitvoeren opgestelde maatregelen

3	Adder	Mogelijk Voortplantingsbio- toop/overwinteringbiotoop	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht, uitvoeren opgestelde maatregelen
3	Hazelworm	Mogelijk Voortplantingsbio- toop/overwinteringbiotoop	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht, uitvoeren opgestelde maatregelen
3	Gladde slang	Mogelijk Voortplantingsbio- toop/overwinteringbiotoop	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht, uitvoeren opgestelde maatregelen

Literatuurlijst

- Bode, A.D., Douma M., A.D. Zoon, 2011. De zoogdieren van Overijssel. Leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010 Uitgeverij Progiel, Bedum
- Douwman et al, 2010, *Werkatlas zoogdieren van Overijssel*, Zoogdierverseniging, Nijmegen
- Koninklijke Vermande (1999-2009) *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997) *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen* Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004) *Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen*. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdierverseniging, Arnhem
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Ministerie van LNV en VROM, 2007, *Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS, een gezamenlijke uitwerking van Rijk en Provincies*, Den Haag
- Snaak, G., 2008, *Prooidieren van de kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007*, Natuur en milieuvereniging het Stroomdal, Zuidoost Drenthe, Schoonebeek.

www.zoogdieratlas

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.overijssel.nl

www.synbiosys.alterra.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1: Flora- en faunawetgeving

Bijlage 2: stroomschema EHS-toetsing

Bijlage 3: Begrenzing van de EHS

Bijlage 4: Effectenindicator habitattypen en habitatsoorten

BIJLAGE 1 FLORA- EN FAUNAWETGEVING

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogel-nesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vo-

gels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van

de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

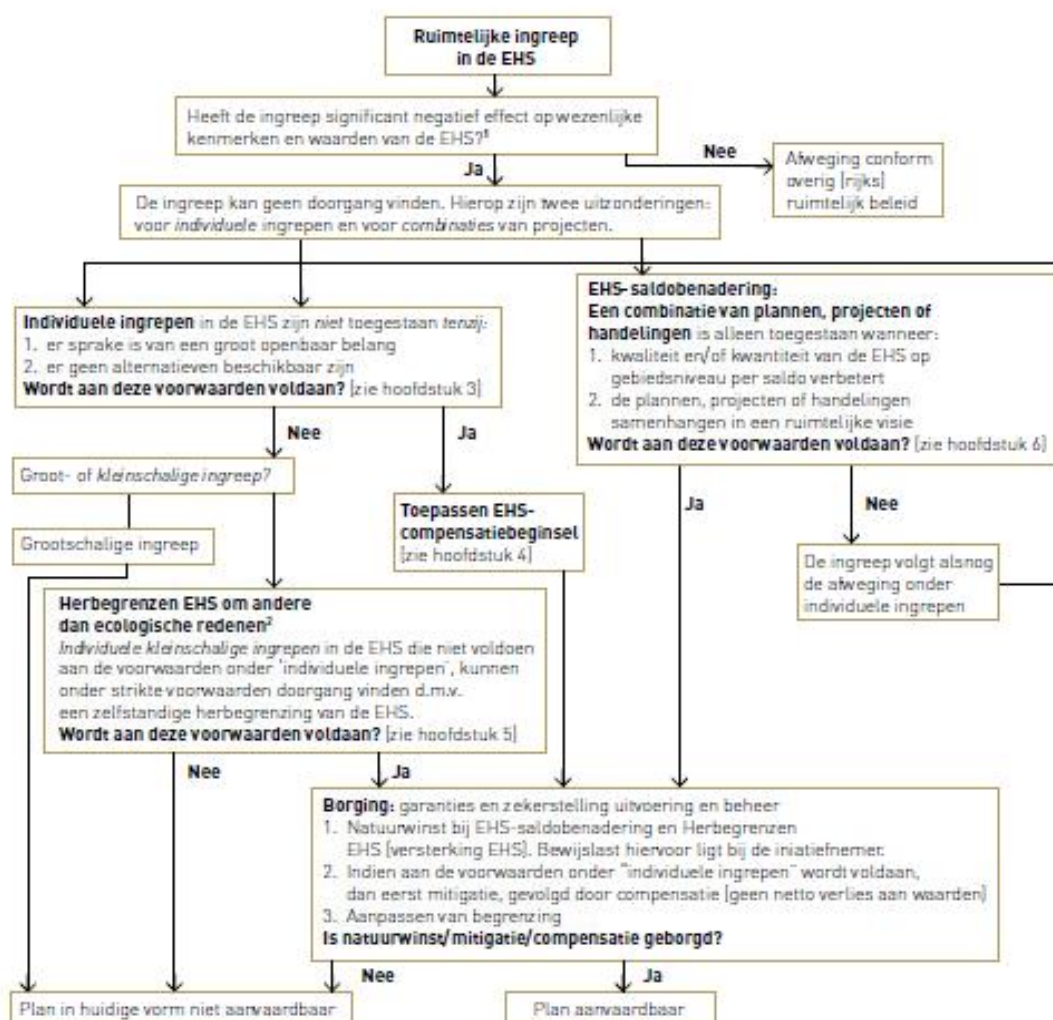
Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

Bijlage 2: Stroomschema EHS-toetsing

¹ Hier gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels [zie ook hoofdstuk 7].

² Een andere maatwerk mogelijkheid in de EHS is herbegransen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt hier niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

Bijlage 3: Actuele begrenzing EHS (www.overijssel.nl)

Begrenzing van de EHS volgens de Provinciale Omgevingsverordening

Bijlage 4: Effectenindicator Habitatsoorten en Habitattypen

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Droge heiden	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
*Actieve hoogvenen	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Herstellende hoogvenen	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Geoorde fuut (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	...	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	...	gevoelig	niet gevoelig
Kraanvogel (niet-broedvogel)	gevoelig	n.v.t.	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	...	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	niet gevoelig
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	niet gevoelig	n.v.t.	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	niet gevoelig	...	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	...	gevoelig	niet gevoelig

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
  n.v.t.
... onbekend